

گونه شناسی مسکن روستایی در منطقه «مکریان»

«میدان مطالعه استان آذربایجان غربی»

zahrafakhra@rocketmail.com

زهره فخری ، دانشجوی ارشد معماری ، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات قزوین
حسین مدی ، عضو هیئت علمی دانشکده معماری ، دانشگاه بین المللی امام خمینی قزوین
امید تاسا ، کارشناس ارشد مدیریت پروژه و ساخت ، دانشگاه تهران

چکیده

«مکریان» به مناطقی شامل شهرستان های اشنویه، پیرانشهر، سردشت، مهاباد، بوکان، شاهین دژ، تکاب و میاندوآب در استان آذربایجان غربی اطلاق می شود. از آنجا که این منطقه دارای شرایط فرهنگی و اقلیمی تاثیر گذار بر استان آذربایجان غربی و متفاوت با استان کردستان میباشد، همواره مورد توجه بوده و در طول تاریخ نیز بستر حوادث گوناگون بوده است. شرایط و ویژگی های اقلیمی و طبیعی در این منطقه باعث به وجود آمدن بافت ها و سکونتگاه های متفاوت نسبت به سایر مناطق ایران شده است، هر چند در گذر زمان این تنوع در شهرها و روستاهای نزدیک به شهر رنگ باخته و به یک فرم یکنواخت و همسو با سایر مناطق ایران تبدیل شده اما این پژوهش با شناسایی روستاهای کوچکتر و به ظاهر دور افتاده تر که از گزند تحولات ناخواسته ی تحمیل شده بر آنها تا حدودی در امان بوده اند در پی شناخت ، تیپولوژی های مختلف معیشتی و جغرافیایی این منطقه است. تا بر این اساس نتواند پاسخی برای این پرسش بیابد که آیا میتوان الگویی واحد برای مسکن روستایی در این منطقه طراحی نمود ؟

برای پاسخ به این سوال روستاها در این منطقه بر پایه شرایط اقلیمی محیطی و معیشتی در هفت دسته طبقه بندی شدند این دسته ها عبارتند از:

کشاورزی جلگه ای؛ کشاورزی کوهستانی؛ کشاورزی جلگه ای کوهستانی؛ کشاورزی کوهستانی جنگلی؛ دامپروری جلگه ای؛ دامپروری کوهستانی؛ دامپروری جلگه ای کوهستانی.

در هر یک از این هفت دسته، روستاهایی که دارای بیشترین وزن در هر طبقه بودند انتخاب شده و مورد بررسی دقیقتر قرار گرفتند. بررسی های میدانی و جمع آوری داده ها در مورد هر تیپ و دسته با هدف:

توصیف و تحلیل بافت هر روستا و عناصر موثر بر آن ؛ توصیف و تحلیل الگو های مسکن و عناصر موثر بر آن ؛ نحوه ی استفاده احتمالی از انرژی های تجدید پذیر در واحد های مسکونی ؛ شناخت مصالح سازه ای و روشهای ساخت مسکن و عناصر موثر بر آن صورت گرفت.

مطالعات نشانگر تفاوت های کلی در سیمای روستاها و واحد های مسکونی در هر دسته با دسته های دیگر علیرغم وجود شباهتهای زیاد در سیمای روستا ها و کلیات واحدهای مسکونی است. متفاوت بودن محل استقرار آنها سیمای کلی روستاها و اجزاء و قسمت های مختلف سکونتگاهها در هر تیپ اساس و پایه ی این مقاله را در بر می گیرد.

واژه های کلیدی :

معماری بومی ، معماری درون گرا ، معماری برون گرا، مصالح بوم آورد